

EÜAŞ'ın Maliyetleri ve Toptan Fiyatları Sorgulanıyor... VATANDAŞIN BEKLEDİĞİ İNDİRİM, ŞİRKETLERE YAPILDI

Kamu kurumu olan Elektrik Üretim A.Ş (EÜAŞ) elektrik dağıtım şirketlerine sattığı elektriğin fiyatında nisan itibarıyla yüzde 17.5 oranında indirim yaptı. Ancak dağıtım şirketleri bu indirimi vatandaşın elektrik faturalarına yansıtmayınca milyonlarca liralık indirim özelleştirme yoluyla dağıtım işini alan şirketlerin kasasına girdi. EMO İzmir Şube üyesi ve İzmir Milletvekili Ednan Arslan'ın verdiği soru önergesinde, EÜAŞ'ın maliyetleri sorgulanırken, indirimin vatandaşa yansıtılmamasının nedenine yanıt aranıyor.

Makroekonomiyi, üretimi ve kalkınmayı doğrudan ilgilendiren enerji fiyatları, elektrik enerjisi aile bütçelerinde de önemli bir yer tutuyor. Türkiye, satın alma paritesine göre G20 ülkeleri arasında elektriği en pahalı kullanan üçüncü ülke konumunda. 2018 ve 2019 yıllarında elektriğe yüzde 73, doğalgaza yüzde 57 zam yapıldı. Salgın sürecinde olmamıza karşın hükümet 1 Ekim 2020'den geçerli olmak üzere elektrik fiyatlarını yüzde 5.75 artırdı.

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) İzmir Şubesi'nin Temmuz 2019'da gerçekleştirdiği çalışmaya göre, OECD ülkeleri arasında enerji fiyatlarına en çok zam yapan ülke Türkiye'dir. Raporda 2003 yılı ile Mayıs 2019 Mayıs arasında Türkiye'de, elektrik, doğalgaz ve akaryakıt da dahil olmak üzere toplam enerji maliyetlerindeki artış yüzde 307 olarak gösteriliyor. Ekim 2020'de yapılan yüzde 5,75 ve 1 Ocak 2021 yapılan yüzde 6.2'lik zamlar bu oranın daha yükseldiği ortadadır.

Sanayici ucuz enerji kullanmadığı için rekabet edemezken, yüksek enerji gideri nedeniyle vatandaş faturasını ödeyemez durumdadır.

EPDK, 1 Ocak 2021 tarihinden geçerli olacak şekilde Tek Terimli Tek Zamanlı konut tarifesinde yüzde 6.2 oranında zam yaptı. Yıllık değişimin yüzde 12.3 olduğu yeni tarifeye göre asgari yaşam koşullarında aylık tüketimi 230 kWh olan dört kişilik bir ailenin 1 Ocak 2020'de 163.4 TL olan elektrik faturası 20 TL'lik artışla 183.4 TL'ye yükseldi. 1 Nisan 2021'de ise faturalara yansıyan enerji bedellerinde cüzi indirimler yapılırken, dağıtım bedellerine ise benzer oranda zam yapılarak, enerji maliyetlerindeki düşüşün faturaya yansımaya engel olunmuştur.

Küsurat Bile Yansıtılmadı

Maliyet indirimin halka yansımaya engel olunurken, kamu şirketi Elektrik Üretim A.Ş'ye (EÜAŞ) ise dağıtım şirketlerine uyguladığı tarifede indirim yaptırıldı. Nisan 2021'den geçerli

olmak üzere tarafından "dağıtım şirketlerine teknik ve teknik olmayan kayıp enerji satışları ile görevli tedarik şirketlerine yapılan" satışlarda yüzde 17.5 indirim yapılarak, birim fiyatı 20.5 Kr/kWh'ten 16.9 Kr/kWh'e düşürülmüştür. Dağıtım şirketlerinin enerji maliyetleri düşürülürken, sanayi ve tarımsal sulama aboneleri için uygulanan enerji bedelinde yüzde 0.1, ticarethane, mesken ve aydınlatma abonelerinde yüzde 0.2, şehit aileleri ve muharip malul gaziler için yüzde 0.4 indirimle gidildi. Şirketlere yapılan indirimin küsuratı kadar bile indirim halka yansıtılmadı.

EÜAŞ tarifelerden yapılan indirimle, kamu şirketinin görevli tedarik şirketlerine yapılan satışlarında uyguladığı satış rakamı, iki yıl öncesine ait Nisan 2019'un altına düştüğü görülmektedir. Tüketici faturalarına yansımaya bu indirim, dağıtım ve görevli tedarik şirketlerine kaynak aktarma anlamına gelmektedir. Artan enflasyona rağmen kamu şirketinin üretim

Elektrik Üretim Anonim Şirketi (EÜAŞ) Toptan Satış Tarifesi Gelişimi (Kuruş/kWh)

	Ocak 2019	Nisan 2019	Ocak 2020	Nisan 2020	Ocak 2021	Nisan 2021
Dağıtım şirketlerine teknik ve teknik olmayan kayıp enerji satışları ile görevli tedarik şirketlerine yapılan satışlar	12,6335	17,2700	27,5683	22,8311	20,5000	16,9149
Dağıtım şirketlerine genel aydınlatma kapsamında yapılan satışlar	25,4600	25,4600	27,5683	27,9900	33,0000	33,0000

maliyetlerini düşürmediyse, görev zararı oluşturma olasılığı bulunmaktadır. EÜAŞ'ın özel şirketlere uyguladığı toptan fiyatlarda yapılan indirimin yansıtılmaması; elektrik üretim maliyetlerinin düşmesi durumunda dahi, parkende satış fiyatlarının arttığı bir enerji piyasası oluşturmaktadır.

Elektrik Zamları 4 Yılda Yüzde 94'e Ulaştı

Asgari yaşam standartlarını sağlamak için 4 kişilik bir ailenin tüketeceği varsayılan 230 kilovatsaatlik (kWh) elektrik için ödediği fatura, 1 Nisan 2021 itibariyle 183,4 TL'ye yükseldi. Aynı tüketim için aileler Nisan 2017'de 94,7 TL ödüyor, bu rakam bir yıl sonra yani Nisan 2018'de yüzde 12'lik artışla 106,1 TL'ye bir yıl sonra yüzde 16,6 artışla, 123,6 TL'ye yükseldi. Nisan 2020'ye gelindiğinde ise bu kez yüzde 32,1'lik artışla asgari aile faturası 163,4 TL oldu. Salgın dönemi olmasına rağmen Nisan 2020'den sonraki bir yıllık dönemde gerçekleştirilen zamlarla toplam artış oranı yüzde 12,3 oldu. Böylece Nisan 2017'den itibaren geçen 4 yıllık dönemdeki toplam zam oranı yüzde 93,6'e yükselmektedir.

Artışlar Enflasyonun Üzerinde

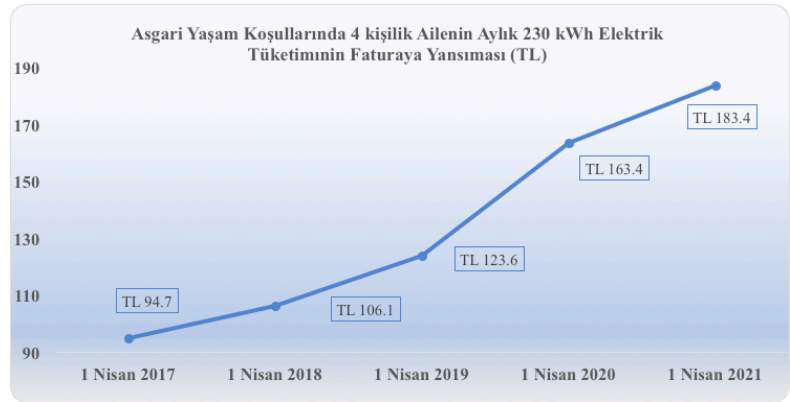
TÜİK'in açıkladığı resmi enflasyon ise Tüketici Fiyat Endeksi'ne göre; Mart 2017-Mart 2021 arasındaki dönemde yüzde 71,5 oranında-

Asgari Yaşam Koşullarında 4 kişilik Ailenin Aylık 230 kWh Elektrik Tüketiminin Faturaya Yansımaları (TL-%)

Dönemler	Fatura Toplamı (TL)	Değişim (%)
1 Nisan 2017	94,7	
1 Nisan 2018	106,1	12,0
1 Nisan 2019	123,6	16,6
1 Nisan 2020	163,4	32,1
1 Nisan 2021	183,4	12,3
Toplam Zam		93,6

Nisan 2021 Dönemi 4 Kişilik Aile 230 kWh Konut Faturası-TL

	Tüketim (kWh)	Birim Fiyat (TL)	Fatura Toplamı (TL)	Faturadaki Payları (%)
Perakende Enerji Bedeli	230	0,396717	91,2	49,7
Dağıtım Bedeli	230	0,247423	56,9	31,0
Enerji Fonu		1 (%)	0,9	0,5
TRT Payı		2 (%)	1,8	1,0
Bel. Tük.Ver.		5 (%)	4,6	2,5
KDV		18 (%)	28,0	15,3
Fon ve Vergilerin Toplamı			35,3	19,2
Genel Toplam			183,4	

dır. Elektrik faturalarının aynı 4 yıllık dönemde yüzde 93,6 arttırıldığı göz önüne alınır, elektrik zamlarının genel enflasyonun yaklaşık 22 puan üzerinde artış gösterdiği anlaşılacaktır. Elektrik enerjisinin, tüm mal ve hizmetlerin ana girdilerinden biri olduğu göz önüne alınır, elektrik zamları dizginlenmeden, enflasyonun düşürülmesinin mümkün olmadığı söylenebilir.

Faturanın Sadece Yarı Aktif Tüketim

Fatura bileşenlerine bakıldığında ise 4 kişilik ailenin aylık asgari tüketimi kabul edilen 230 kWh'lik enerji için 1 Nisan 2020 itibariyle toplamda 183,4 TL ödeneceği görülmektedir. Söz konusu faturanın yaklaşık yarısını (yüzde 49,7) oluşturan 91,2 TL'lik kısmı tüketilen aktif enerjinin bedelidir. Geriye kalandan 56,9 TL ise dağıtım bedelidir. Özelleştirilen dağıtım şirketlerine aktarılan yüzde 31'lik bu payın yanı sıra, faturalara enerji fonu (yüz-

de 1), TRT payı (yüzde 2) ve belediye tüketim vergisi (yüzde 5) adı altında fon ve vergiler eklenmektedir. Tüm bedeller, fon ve vergilerin üzerine bir de yüzde 18'de KDV eklenmesiyle toplam fatura tutarı hesaplanmaktadır. 1 Nisan 2021'den itibaren kesilecek faturalarda fon ve vergilerin toplamı 35,3 TL'yi bulmaktadır. Özetlemek gerekirse her ay ailelerin konutları için ödediği elektrik faturasının sadece yüzde 49,7'lik bölümü enerji tüketimi iken, yüzde 31'lik bölümü dağıtım şirketlerine, geriye kalan 19,2'lik bölümü ise çeşitli isimlerde alınan fon ve vergilere gitmektedir.

Salgın döneminde işsiz kalan, gelir düşüşü yaşayan yurttaşlara sağlanmayan indirim, dağıtım ve görevli tedarik şirketlerinin kasanında bırakılması, kamu hizmeti niteliği taşıyan enerji tedarikinin şirketlerin ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirildiği göstermektedir.

EÜAŞ Maliyetleri ve Fiyatları Mercek Altında

EMO İzmir Şubesi üyesi ve İzmir Milletvekili Ednan Arslan'ın TBMM'de yürüttüğü çalışmalar kapsamında verdiği yazılı soru önergesiyle Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez'den aşağıdaki soruları yanıtlamalarını istedi:

“EÜAŞ'ın toptan satış fiyatları hangi kriterlere göre belirlenmektedir. Sadece dağıtım şirketlerine teknik ve teknik olmayan kayıp enerji satışları ile görevli tedarik şirketlerine yapılan satışlarda 1 Nisan 2021'den itibaren yüzde 17,5 indirim yapılmasının gerekçesi nedir?

-Genel aydınlatma kapsamında yapılan satışlarda uygulanan tarifede neden değişikliğe gidilmemiştir? Bu kapsamda faturalanan enerjinin EÜAŞ üretim maliyeti daha mı yüksektir?

-Yıllar itibariyle EÜAŞ'ın birim enerji üretim maliyetleri hangi düzeyde şekillenmektedir. Son 5 yıl içinde EPDK'nın belirlediği tarife dönemlerinde ortalama üretim maliyetleri nasıl şekillenmiştir?

-Yıllar itibariyle son 5 yıl içinde

EÜAŞ'ın toptan iki tarifesi kapsamında dağıtım ve görevli tedarik şirketlerine ne kadar enerji, hangi dönemlerde hangi fiyatlardan satılmıştır?

-EÜAŞ'ın son 5 yıl içindeki faaliyetlerindeki kâr ve zarar durumu nasıldır?

-EÜAŞ'ın her iki tarifesinde belirlenen satış rakamları, son 5 yıllık dönemde, tarife dönemlerine göre Piyasa Takas Fiyatı (PTF) ile nasıl bir ilişkisi olmuştur. Dağıtım ve görevli tedarik şirketlerinin aynı dönemlerde aynı miktarda enerjiyi EÜAŞ yerine serbest piyasadan alması durumunda, ne kadarlık bir alım maliyeti farkı oluşacaktı? Son 5 yıllık dönemde PTF ile kıyaslanınca sağlanan indirimin parasal karşılığı nedir?

-EÜAŞ'ın toptan tarifeleri kapsamında genel aydınlatma için son 5 yıl içinde ne kadarlık enerji satışı yapılmıştır. Belirlenen satış fiyatının çoğu dönemde zaman diğer tarife göre yüksek tutulması nedeniyle, bu tarifenin son kullanıcısı konumunda olan hazinenin yüklendiği yük ne kadardır?”

Yurttaşlar için yaşamsal önemde

olan ve temel girdilerden biri olması nedeniyle kalkınma ve ekonomik büyümeyi en çok etkileyen faktörlerden biri olan elektrik enerjisinde en azından salgın döneminde indirimle gidilerek; hem ekonomik büyümeye katkı hem de gelir kaybeden yurttaşların bir ölçüde nefes almasına olanak sağlanabilirdi. Özelleştirme ve piyasalaştırma uygulamaları öncesinde sık sık dile getirilen “kamunun yatırım yapacak kaynağı yok” ifadeleri unutulmuş, özelleştirme sonrası kamu kaynakları, özelleştirme ihalelerine uluslararası finans kuruluşlarından aldıkları kredilerle giren ve borçlarını ödemekte zorlandığı söylenen şirketleri desteklemek için kullanılmıştır. Kamunun enerji üreticisi ve toptancısı konumunda olan EÜAŞ'ın, serbest piyasada oluşan rakamların çok altında enerji üretebilmesi oldukça anlamlıdır. Kamunun şirketi olan EÜAŞ'ın yapabildiği tüm indirim olanağı, şirketlerin desteklenmesi için değil, yurttaşların salgın döneminde ekonomik olarak desteklenmesi için kullanılmalıdır.

ÇEVİRİMİÇİ MİSEM EĞİTİMLERİ Mayıs 2021 PROGRAMI

Şubemiz, Meslek İçi Eğitim Merkezi (MİSEM) kapsamındaki eğitimleri, Mayıs 2021 döneminde de çevrimiçi olarak düzenlemeye devam ediyor. “YG Tesislerinde İşletme Sorumluluğu”, “Enerji Kimlik Belgesi Uzmanı”, “Elektrik İç Tesislerinin Denetimi ve Raporlama”, “Elektrik SMM Eğitimi”, “Reaktif Güç Kompanzasyonu ve Harmonikler” ve “Rüzgar Enerjisi Sistemleri Tesisatı” başlıklı eğitimler online katılımı ile düzenlenecektir. Eğitim takvimine ve detaylı bilgilerin yer aldığı bağlantılara yazımızın devamında ulaşabilirsiniz.

Elektrik YG Tesislerinde İşletme Sorumluluğu

5-6-7 Mayıs 2021

Enerji Kimlik Belgesi Uzmanı Eğitimi

7-8-9 Mayıs 2021

Elektrik İç Tesislerinin Denetimi ve Raporlama

17-18 Mayıs 2021

Elektrik SMM

20-21-22 Mayıs 2021

Reaktif Güç Kompanzasyonu ve Harmonikler

24-25 Mayıs 2021

Rüzgar Enerjisi Sistemleri Tesisatı

26-27-28-29 Mayıs 2021

